

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 25 września 2009 r.

**Pani
Małgorzata Kowalska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Chybiu**

LKA-410-24-02/2009
P/09/092

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chybiu, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”, w zakresie kierowania osób do domów pomocy społecznej oraz finansowania ich pobytu w latach 2007 – 2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 24 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ośrodka w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. GOPS realizował zadania Gminy z zakresu pomocy społecznej, zgodnie z postanowieniami art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej².

Wydatki Gminy na finansowanie usług opiekuńczych i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2007 – 2009 (I kw.) wyniosły odpowiednio 61,3 tys. zł,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.

33,8 tys. zł i 10,2 tys. zł, co w stosunku do wydatków ogółem na pomoc społeczną (2 655,3 tys. zł, 2 596,5 tys. zł i 643,4 tys. zł) stanowiło 2,3 %, 1,3 % i 1,6 %.

Ustalono przez GOPS i przyjęte w projektach budżetów na 2007 r. i 2008 r. potrzeby na finansowanie wspomnianych usług, w porównaniu do zrealizowanych wydatków były większe w poszczególnych latach o 36,9 % (22,6 tys. zł) i 176,7 % (59,8 tys. zł).

Zdaniem NIK, planowanie wydatków znacznie przekraczających faktyczne potrzeby wskazuje, że pracownicy GOPS nie mieli pełnego rozeznania potrzeb mieszkańców Gminy na usługi pielęgnacyjne oraz w zakresie umieszczania w domach pomocy społecznej.

2. W latach 2007 – 2008 z różnych form pomocy społecznej skorzystało odpowiednio 555 i 458 mieszkańców. O przyznanie świadczeń z zakresu usług opiekuńczych ubiegało się w tych latach odpowiednio sześć i osiem osób. Złożone wnioski rozpatrzono pozytywnie. Natomiast w domach pomocy społecznej przebywały dwie osoby w 2007 r. i jedna w 2008 r.

GOPS, poprzez umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie GOPS oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy, powiadamiał mieszkańców o możliwości korzystania z usług opiekuńczych i kierowania do domów pomocy społecznej. Informacje te jednak nie określały szczegółowych procedur ubiegania się o świadczenia. Ponadto nie umożliwiono pobrania z Internetu druków dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku.

Kierownik GOPS, przedstawiając Radzie Gminy sprawozdanie z działalności Ośrodka za poszczególne lata, wskazywała na potrzeby w zakresie pomocy społecznej, zgodnie z wymogami art. 110 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej. Zagadnienia związane z pomocą społeczną, w okresie objętym kontrolą, omawiano na sześciu sesjach Rady Gminy oraz na czterech posiedzeniach Komisji Oświaty i ośmiu posiedzeniach Komisji Przestrzegania Prawa.

3. Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS posiadali wymagane wykształcenie i spełniali warunki określone w art. 116 ustawy o pomocy społecznej. Natomiast stan zatrudnienia tych pracowników nie odpowiadał wymogom art. 110 ust. 11 ww. ustawy, zgodnie z którym gminne ośrodki pomocy społecznej powinny zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 000 mieszkańców, nie mniej niż trzech. W latach 2007 – 2009 w GOPS zatrudnionych

było 4 pracowników³ socjalnych, a na terenie Gminy zamieszkiwało od 9 150 do 9 273 osób. Na jednego pracownika socjalnego przypadało zatem od 2 287 do 2 318 mieszkańców. Należy podkreślić, że w latach 2007 – 2009 na terenie Gminy wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, które są głównymi odbiorcami usług opiekuńczych. W porównaniu do 2004 roku, liczba tych osób wzrosła w tych latach odpowiednio o 6,4 % ,9,1 % i 12,7 %.

NIK nie podziela, przedstawionego w wyjaśnieniu, stanowiska Kierownika GOPS, że trudne warunki lokalowe usprawiedliwiają odstępstwo od wymogów zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.

4. W *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chybie na lata 2005-2010*, przyjętej do realizacji uchwałą Rady Gminy w grudniu 2004 r., scharakteryzowano problemy społeczne mieszkańców Gminy, ustalono cele szczegółowe pomocy społecznej, określono również odbiorców i realizatorów działań oraz sposoby realizacji przyjętych celów. W zakresie zagadnień objętych kontrolą, jako problemy społeczne wymieniono: niepełnosprawność, długotrwałe choroby i starzenie się społeczeństwa. Problemy te miały być rozwiązywane m.in. poprzez wspieranie rodzin, w których żyją osoby starsze i przewlekle chore, rozwijanie oferty usług i podnoszenie ich jakości. W *Strategii* nie określono natomiast sposobu pomiaru oceniania realizacji przyjętych zadań, w tym wskaźników tego pomiaru, częstotliwości dokonywania oceny oraz osób lub instytucji odpowiedzialnych za zbieranie informacji w tym zakresie.

Jak wynika z rocznych sprawozdań MPiPS-03 za lata 2007 – 2008 oferty usług z zakresu pomocy społecznej nie rozszerzono, pomimo że zadanie to było ujęte w ww. *Strategii*. Do czasu niniejszej kontroli nie zrealizowano również zadania polegającego na bieżącym informowaniu społeczeństwa poprzez ulotki, o osobach i instytucjach świadczących usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne.

Realizację usług opiekuńczych w domu podopiecznych zlecono Niepublicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej Zakład Pielęgnacyjny „Rodzina” z siedzibą w Chybiu, na mocy podpisanej z Gminą umowy. Pracownicy socjalni Ośrodka, podczas każdorazowych wizyt u podopiecznych, oceniali jakość wykonywanych usług. Ocenę jakości usług oraz ewentualne zmiany w tym zakresie odnotowywano w notatkach służbowych lub

³ Kolejny pracownik socjalny, którego etat był finansowany ze środków unijnych w ramach realizowanego projektu. „Pro-Propozycja i wspieranie aktywnej integracji społecznej na terenie Gminy Chybie”, nie był angażowany do pracy socjalnej w terenie.

w aktualizacjach wywiadów. Do jakości świadczonych usług pielęgnacyjnych pracownicy GOPS nie wnosili uwag.

Warunki przyznawania i odpłatności za usługi pielęgnacyjne Rada Gminy ustaliła w drodze podjętej uchwały. W uchwale tej określono również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za usługi, jak również tryb pobierania opłat. Wysokość opłat ponoszonych przez poszczególne osoby uzależniono od wielkości dochodu osób korzystających z usług. Częściowo z opłat zwolniono wszystkie osoby, którym świadczenia przyznano, w tym trzy osoby w 2008 r. zwolniono całkowicie. Zwolnienia z opłat uzasadniono trudną sytuacją materialną osób korzystających z usług opiekuńczych.

Odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej naliczano zgodnie z wymogami art.61 ustawy o pomocy społecznej.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu zapewnienia wymaganego stanu zatrudnienia pracowników socjalnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.**
- 2. Planowanie wydatków na finansowanie usług opiekuńczych i pobyt w domach pomocy społecznej na podstawie prawidłowo określonych potrzeb w tym zakresie.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kierownik w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i realizacji wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.